

شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران

احمد احمدزاده^۱، سید جعفر موسوی^{۲*}، مرتضی دوستی^۳

تاریخ تصویب: ۹۳/۲/۲۲

تاریخ دریافت: ۹۲/۶/۲

چکیده

در دنیای امروز، ورزش پدیده‌ای است که با فرهنگ پیوند دارد. هدف از این پژوهش شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های فرهنگی ورزش استان مازندران بود. روش تحقیق آمیخته از نوع اکتشافی متوالی است که ابتدا روش کیفی و سپس روش کمی بوده است. در مرحله کیفی، با استفاده از ۳۲ مصاحبه از کارشناسان، مدیران، ورزشکاران، مربیان و داوران مازندرانی در سطح ملی، به شناسایی عوامل مربوط به پژوهش پرداخته شد که ۴۵ متغیر مرتبط به چالش‌ها و ۲۱ متغیر مربوط به فرصت‌های فرهنگی ورزش استان مازندران شناسایی شد. در مرحله کمی، پرسش‌نامه محقق ساخته مخصوص AHP طراحی که روایی آن توسط ۳ نفر از اساتید مدیریت ورزشی و پایایی آن با توجه به نرخ ناسازگاری پرسش‌نامه که کمتر از ۰/۱ باید باشد تایید گردید. برای وزن‌دهی از نظر ۹۰ نفر از کارشناسان، مدیران، ورزشکاران، مربیان و داوران در سطح ملی استفاده شد. روش نمونه‌گیری در مرحله کیفی و کمی به صورت هدفمند و در دسترس بود.

کم‌رنگ شدن معنویت بین ورزشکاران از نظر مربیان با وزن نسبی ۰/۲۴۹، مدیران ۰/۲۸۹ و داوران ۰/۲۹۵، همچنین شادابی و سرخوشی مردم در کسب پیروزی از نظر مدیران با وزن نسبی ۰/۲۴۳، داوران ۰/۲۲۴ و کارشناسان ۰/۲۳۱ به ترتیب به عنوان مهم‌ترین چالش و فرصت فرهنگی ورزش استان مازندران می‌باشد.

آشناکردن بیشتر ورزشکاران با مبانی دینی و مذهبی، برگزاری جلسات مشترک بین ورزشکاران و روحانیون و ارج نهادن به معنویت از طرف مسؤولان می‌تواند تا حدی باعث افزایش معنویت بین ورزشکاران شود.

کلید واژه‌ها: فرهنگ، ورزش، معنویت، جهانی شدن

Email: ahmadzadeh5656@yahoo.com

۱. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، آموزشکده فنی و حرفه ای سما، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل، بابل، ایران

Email: moosavi_j@yahoo.com

۲. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قائمشهر، گروه تربیت بدنی، قائمشهر، ایران دانشگاه آزاد اسلامی*

Email: m_dostipasha@yahoo.com

۳. استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه مازندران

مقدمه

ورزش پدیده‌ای اجتماعی- فرهنگی است که پیوندی بسیار محکم با مجموعه نهادها و ساختارهای اجتماعی دارد. شافر و لام^۱، در سال ۱۹۲۲ بیان می‌کنند که تجلی ارزش‌ها از طریق ورزش نشانگر اهمیت آن در جامعه است. حتی برخی از مکاتب جامعه‌شناسی مانند کارکردگرایی به نقش ورزش در ایجاد ثبات اجتماعی تأکید می‌ورزند و آن را به‌عنوان نهادی شبه‌مذهبی تلقی می‌کنند که با استفاده از مراسم و آیین‌ها ارزش‌های مشترک جامعه را تقویت می‌کند (عبدلی، ۱۳۷۹: ۱۱۷). فردریکسون^۲ (۱۹۶۰) هم در این مورد گفته است که «ورزش در درجه اول یک محصول فرهنگی است و باید این گونه درک شود» (بلانچارد^۳، ۱۰۳:۱۳۸۷). همچنین، گیرتز^۴ (۱۹۷۳: ۲) فرهنگ را الگوی معنایی و منتقل شده در طول تاریخ تعریف کرده است که اگر فرهنگ را مجموعه‌ای از اعمال معلومات نمادین پویا بدانیم که در خلاقیت فرهنگی، طرز فکر، نوع احساس ارزش‌ها، آداب و رسوم افراد یک گروه و با یک جامعه بروز می‌کند.

ورزش فرصت‌های زیادی را برای جامعه به ارمغان می‌آورد. بسیاری از افراد جامعه برای کسب سلامتی و تندرستی، نشاط و شادمانی، تقویت نیروی جسمانی و کسب مقام در میدانی مختلف ورزشی به انواع مختلف ورزش‌ها مشغول هستند (نادریان، ۱۳۸۹: ۸۶). در این خصوص کوکلی^۵ بیان می‌کند که حکومت‌ها برای ترویج سلامتی و تناسب اندام بین شهروندان سرمایه‌گذاری قابل توجهی را از ورزش به عمل می‌آورند (کوکلی، ۲۰۰۹: ۱۴). امروزه مردم به این آگاهی رسیده‌اند که بین شرکت در ورزش و سلامتی رابطه مستقیم وجود دارد (برون^۶، ۲۰۱۱: ۲۰۱۰؛ ویکر و همکاران، برویر و پولوسکو^۷، ۲۰۰۹). در واقع ورزش باعث سرخوشی و همبستگی ملی در جامعه می‌شود. ورزشکاران نمایندگان دولت-ها و ملت‌هایشان هستند. زمانی که آن‌ها پیروز می‌شوند، این پیروزی، نمادی از پیروزی ملت و دولتشان است. در بازی‌های المپیک ۱۹۰۰، ورزشکاران ایالات متحده آمریکا بهتر از هم‌تایان اروپایی‌شان بودند. چنین برتری از منابع انسانی نمایانگر اینکه آمریکا جامعه برتر آینده است (باکل^۸، ۲۰۰۸: ۴۷). هر چند که ورزش باعث به‌وجود آمدن وحدت ملی با افراد با ویژگی‌ها و دیدگاه‌های گوناگون می‌شود، اما این حس، وحدت و هویت موقتی است و بعد از اتمام بازی یا بازی‌ها مجدداً افراد یاد طبقه اجتماعی خود می‌افتند، افرادی که در طبقه پایین جامعه قرار دارند، مجدداً ناراضی خود را با اشکال مختلف نشان می‌دهند، ورزش در این شکل تنها یک حس موقتی از وحدت ملی را ایجاد می‌کند و برای ایجاد وحدت ملی پایدار حکومت‌ها باید عدالت را در جامعه پایه‌گذاری کنند (اسمیت و اینگهام^۹، ۲۰۰۳). همچنین، فیروزی بیان می‌کند که امروزه در رقابت‌های بزرگ بین‌المللی، کسب مدال به افزایش غرور ملی، وجهه یا پرستیژ بین‌المللی، تقویت انسجام ملی، اشاعه فرهنگ سخت‌کوشی و مزایای دیپلماتیک منجر می‌گردد (فیروزی، رضوی، فرزام، ۱۳۹۱: ۳۸).

واتسون^{۱۱} (۲۰۱۱) با بررسی رابطه بین معنویت و تندرستی بیان می‌کند که یکی از چالش‌ها و فرصت‌ها در درک مفهوم اساسی معنویت ماهیت چند بعدی از این ساختار است. به این معنا که اگر چه رابطه بین معنویت و سلامت انسان و عملکرد ثابت شده است، اما آن مشروط بر تعاریف خاص از دامنه‌های معنویت و رفاه است که تحت مطالعه می‌باشد. روسه^{۱۲} (۱۹۹۳) نیز بیان می‌کند که مذهب دارای تأثیرات فوق‌العاده و نیرومند در جامعه است. مذهب شکل‌ها و چهارچوب‌های اساسی و کلی

1. Shaffer and Lam
2. Frederickson
3. Blanchard
4. Geertz
5. Coakely
6. Brown
7. Van Tuyckom & Scheerder
8. Wicker, Beruer & Pawlowski
9. Buckel
10. Smith & Ingham
11. Watson
12. Rouse

برای سیستم‌های جامعه و پدیده‌های درون آن تعیین می‌کند. این چارچوب‌ها و دیدگاه‌ها بر نگرش و تفکرات مردم و راهی که برای زندگی کردن انتخاب می‌کنند، تأثیر می‌گذارد. نگرش‌های مذهبی بر زندگی اجتماعی، ارتباطات و رفتارهای بین افراد و برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی تأثیر می‌گذارند. تحقیقات زیادی در حوزه فرهنگ و ورزش در کشورهای مختلف دنیا صورت گرفته است که همیلتون^۱ (۲۰۱۱) و بنجامین^۲ (۲۰۱۰) حوزه معنویت و ورزش را مورد بررسی قرار دادند. رعایت موازین اخلاقی در محیط‌های ورزشی و مسابقات توسط ورزشکاران از جمله خاستگاه جهانی و ملی دارد و مورد پسند کلیه دست‌اندرکاران و تماشاچیان می‌باشد (خبیری، ۱۳۸۱: ۶). در سال‌های اخیر ناهنجاری‌های رفتاری، انحراف و کج‌روی‌های اخلاقی و رفتاری در بین ورزشکاران، مربیان، داوران و سایر مسؤولان و دست‌اندرکاران امور ورزش اتفاق افتاده است. رسانه‌های جمعی و مطبوعات گزارش‌های مستند از انحراف در ورزش توسط ورزشکاران و مربیان و حتی سازمان‌ها و باشگاه‌های ورزشی ارائه می‌دهند. روزنامه «لوس آنجلس تایم»^۳ گزارش داد، در سال ۱۹۹۵ در آمریکا، سیصد و پنجاه نفر از ورزشکاران ممتاز دانشگاه‌ها و مردان حرفه‌ای در ورزش مجرم شناخته شده‌اند. به غیر از آمریکا در بسیاری از کشورهای جهان نظیر آلمان، فرانسه، انگلیس و ایتالیا و سایر کشورها، چنین گزارش‌هایی تکان‌دهنده است. در سال ۱۹۸۴، در جریان بازی‌های المپیک لوس آنجلس سوء استفاده ورزشکاران رشته‌های مختلف ورزشی از مواد نیروزا، و انتشار اخبار آن توسط رسانه‌ها، مسئولان بلند پایه المپیک را شرم‌دهنده کرد. شناگران، دوندگان، کشتی‌گیران و وزنه‌برداری برخی از کشورهای شرکت‌کننده از مواد نیروزای غیرمجاز استفاده کرده و نتایج آزمایش‌های تعدادی از ورزشکاران مثبت بود (نادریان، ۱۳۸۹: ۲۰۵). فلاحي و همکاران (۱۳۸۶: ۴۵) در مقاله‌ای با عنوان دوپینگ ژنتیکی و ملاحظات اخلاقی آن به این نتیجه رسیده که با توجه به گستره ورزش و علاقه روز افزون جهانی به آن، استفاده از این ژن‌ها به منظور دوپینگ ژنی دور از انتظار نیست. البته از فناوری ژنی می‌توان بهره‌های ارزشمندی نیز برد، مثلاً برای درمان آسیب‌های ورزشی شدید که می‌تواند باعث کناره‌گیری ورزشکار از صحنه ورزش شود. در این زمینه حلبچی (۱۳۸۶: ۲) نیز در تحقیقی با عنوان دوپینگ در ورزشکاران به این نتیجه رسید که، شواهد نشان می‌دهند که مصرف داروهای افزایش‌دهنده کارایی در ورزش حرفه‌ای، امروزه به صورت گسترده‌ای انجام می‌پذیرد. در ایران نیز متأسفانه دوپینگ به طور روز افزونی افزایش یافته و مشکلات زیادی برای ورزش کشور به بار آورده است.

انحراف در ورزش با طرح سه دیدگاه: الف- دیدگاه مطلق‌گرایان «رفتار یا صحیح است یا غلط»: هنگامی که جامعه‌شناسان از زمینه‌های این دیدگاه در بررسی و ارزیابی رفتارهای افراد استفاده می‌کنند؛ رفتار شخص را با یک هنجار از پیش تعیین‌شده و ایده‌آل مقایسه کرده و انحراف را تعیین می‌کنند. هر اندازه تفاوت بین هنجار اجتماعی و رفتار واقعی شخص بیشتر باشد انحراف نیز زیادتر خواهد بود. از دیدگاه مطلق‌گرایان مؤثرترین راه برای کنترل انحرافات در جامعه در استراتژی یا خط مشی اجرائی زیرممكن می‌شود: ۱- ایجاد و تدوین قوانین و مقررات بیشتر و جامع‌تر؛ ۲- قوانین را سخت‌تر و انعطاف‌ناپذیرتر ساختن؛ ۳- ایجاد سیستم‌های جامع‌تری برای یافتن و مجازات قانون‌شکنان؛ ۴- ایجاد سیستم‌های جامع‌تری برای یافتن و مجازات قانون‌شکنان؛ **ب- دیدگاه نسبی‌گرایان (همه متکی به کسانی هستند که سازنده قانون هستند):** براساس دیدگاه نسبی‌گرایان هیچ رفتاری و هیچ شخصی به طور ذاتی یا ارثی قانون‌شکن نیست. هنگامی که نظریه‌پردازان این دیدگاه انحراف و قانون‌شکنی در ورزش را مطالعه می‌کنند، فرضیه آنان این است که قوانین و مقررات در سازمان‌های ورزشی از علائق و خواسته‌های صاحبان باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی و حمایت‌کنندگان مالی از ورزش متأثر است و هرگز منافع ورزشکاران و خود ورزش در بین نیست و یا در درجه دوم اهمیت قرار دارد. که دو راه عمده برای کنترل انحراف در ورزش وجود دارد: ۱- توزیع عادلانه قدرت در ورزش ۲- تغییر سیستم‌های اقتصادی و سیاسی

1. Hamilton
2. Benjamin
3. Los Angeles Times
4. Critical normal distribution.

موجود. ت- دیدگاه جانشین «انحراف ممکن است منفی یا مثبت باشد» طرفداران «منحنی طبیعی رفتار» معتقدند که چنانچه دو عامل مهم مورد توجه قرار گیرد درک ما از انحراف در ورزش می‌تواند عمیق‌تر شده و وسعت یابد. این دو عامل عبارتند از: ۱- آن دسته از هنجارها و قوانینی که در ارتباط با پیچیدگی‌های جامعه نوین و در فرآیند توسعه و تغییر شکل جامعه ایجاد می‌شود مشخص شوند. ۲- آن دسته از هنجارها و رفتارهایی که در هر جامعه جایگاه ویژه‌ای برای خود دارد به صورت روشن و کاربردی براساس واقعیت‌ها تعریف شوند. **انحراف منفی**^۱: عملکرد و یا رفتاری است که با قواعد و یا معیارهای رفتاری مورد قبول عام هم سطح نیست. این‌گونه عملکردها عمدتاً رفتارهایی هستند که امتناع، انکار و یا عدم آگاهی از قواعد و ضوابط باعث بروز چنین انحراف‌هایی می‌شود. **انحراف مثبت**^۲: در حقیقت بیان‌کننده رفتاری است که در آن ورزشکار در تبعیت از قواعد و استانداردهای موردقبول عام چنان پیشروی می‌کند که با رفاه خود و یا دیگران تعارض پیدا می‌کند. این‌گونه عملکرد، رفتاری است که در پذیرش بدون چون و چرای قواعد و معیارهای اخلاقی- ورزشی ریشه دارد. خاطر داشته باشید که انحراف مثبت هم در نهایت نوعی انحراف است و غالباً به اندازه‌ی انحراف منفی خطرناک و اخلال‌گر است. انحراف منفی یا ناهنجاری منفی در نهایت به آنارشیسم (شرایط بی‌قانونی در یک گروه یا اجتماع) و انحراف مثبت یا ناهنجاری مثبت به فاشیسم (همراهی بدون چون و چرا با یک آرمان یا یک هدف که در یک سیستم اجتماعی بدون انعطاف یا در وجود یک رهبر اقتدارگرا تحقق می‌یابد) منتهی می‌شود. بنابراین در جامعه هم آنارشیسم^۳ و هم فاشیسم^۴ خطرناک است (نادریان، ۱۳۸۹: ۲۱۲). تحقیقات در مورد انحراف مثبت: مطالعات و تحقیقات زیاد در مورد انحرافات منفی در ورزش انجام گرفته است. نقض مکرر قوانین و مقررات، نادیده گرفتن هنجارها، استفاده از مواد نیروزا از جمله مواردی هستند که می‌توان ذکر کرد. در این بخش به مطالعاتی اشاره می‌شود که در زمینه انحراف مثبت ورزشی انجام شده است. آسیب رساندن به جسم بر اثر تمرینات جسمانی مفرط در میان دوندگان دوهای استقامت است (ناش^۵، ۱۹۸۷)، رفتارهای ناسالم تغذیه‌ی و استراتژی کنترل وزن در بین خانم‌های ورزشکار دانشگاهی و سایر رشته‌های ورزشی آماتور (دونلی^۶، ۱۹۹۳، فرانسین و مک کان^۷، ۱۹۹۶، جان، ۱۹۹۲ و ۱۹۹۶، بورگن^۸، ۱۹۹۳)، سرسپردگی و تمایل شدید و انحصاری به تمرین و رقابت بین دوچرخه‌سواران جاده، (وازیلی و اسکی^۹، ۱۹۹۱) دلبستگی بدون قید و شرط و علاقه بسیار زیاد به انجام تمرینات ورزشی توأم با درد و آسیب‌های جسمانی (هیلازیاد،^{۱۰} ۱۹۹۰) تشخیص دادند (نادریان، ۱۳۸۹: ۲۱۳).

با توجه به مطالب ذکر شده، وجود شرایط مطلوب فرهنگی در ورزش استان مازندران یکی از ضروریات ورزش استان می‌باشد. وضعیت مناسب فرهنگی باعث بوجود آمدن انگیزه و رضایت خاطر افراد خواهد شد و آنها را به سمت تلاش بیشتر و مطلوب‌تر سوق می‌دهد. حصول اطمینان از مطلوبیت فرهنگ در ورزش یکی از بهترین روش‌ها برای جذب و نگه‌داری ورزشکاران با استعداد و همچنین کسب عملکرد بهتر ورزشکاران و مربیان محسوب می‌گردد. ورزش استان مازندران فراز و نشیب‌های فرهنگی مختلفی را در سال‌های مختلف پشت سر گذاشته است. ورزشکاران مازندرانی گاهی نماد مبارزه با رژیم‌های نژاد پرست دنیا از جمله رژیم صهیونیستی می‌شدند و گاهی بعضی ورزشکاران دچار مسائل بداخلاقی در جامعه می‌شدند. تحقیقات زیادی نشان داده‌اند که فرهنگ و ورزش ارتباط تنگاتنگی با یکدیگر دارند و می‌توانند بر هم تأثیر بگذارند با توجه به اهمیت فرهنگ در حوزه ورزش و نقش آن در توسعه اخلاق ورزشی، تحقیقات زیادی در دنیا صورت گرفته است، اما در ایران تحقیقات محدودی صورت گرفته است. ضروری است تا در این حوزه همگام با دنیا تحقیقاتی صورت گیرد، لذا

1. Negative Deviance.

2. Positive Deviance.

3. Anarchy.

4. Fascism.

5. Nash.

6. Donnelly.

7. Fransiss and MC kan.

8. Johns.

9. Borgen.

10. Wasielewski.

محقق برآن است که فرصت‌ها و چالش‌های ورزش را شناسایی و سپس آنها را بر حسب اهمیت رتبه‌بندی کند تا با شناخت این چالش‌ها و فرصت‌ها بتوان وضعیت فعلی ورزش استان مازندران را به سمت رشد و پیشرفت فرهنگی در همه ابعاد آن سوق داد.

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به هدف اصلی پژوهش و مسائل مطرح شده، روش انجام پژوهش روش آمیخته^۱ بود. روش تحقیق آمیخته از نوع اکتشافی متوالی^۲ است که ابتدا روش کیفی و سپس روش کمی می‌باشد.

مرحله کیفی

در روش کیفی، با استفاده از مصاحبه نیمه ساختار یافته و از نوع مصاحبه مفهومی^۳ با ۳۲ نفر از کارشناسان و مدیران ورزشی استان و ورزشکاران، مربیان، داوران مازندرانی که در سطح ملی فعالیت داشتند و بررسی کتاب‌ها و مقالات مرتبط به شناسایی عوامل مربوط به پژوهش پرداخته شد که در مجموع ۲۱ متغیر مربوط به فرصت‌ها و ۴۵ متغیر مربوط به چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران شناسایی شد.

مرحله کمی

هدف از این مرحله از پژوهش، وزن‌دهی و رتبه‌بندی متغیرهای شناسایی شده در مرحله کیفی پژوهش می‌باشد. تعداد ۲۱ متغیر در بخش فرصت‌ها و ۴۵ متغیر در بخش چالش‌های فرهنگی در ورزش استان مازندران در مرحله کیفی پژوهش شناسایی شد. یکی از روش‌های خوب برای وزن‌دهی و رتبه‌بندی کردن متغیرها، روش AHP (فرآیند تجزیه و تحلیل سلسله مراتبی) می‌باشد. به علت همپوشانی داشتن متغیرها با یکدیگر و برای تفکیک متغیرها از یکدیگر و حذف متغیرهای غیرضروری، طوری که هیچ متغیری ناخواسته حذف شود، با تشکیل یک گروه تخصصی (شامل سه نفر از اساتید مدیریت ورزشی) تعداد متغیرها به ۷ متغیر کاهش یافت.

بعد از کاهش تعداد متغیرهای شناسایی شده از مرحله کیفی (مصاحبه)، برای وزن‌دهی و رتبه‌بندی کردن متغیرها از روش AHP استفاده شد. روش AHP یا فرآیند تحلیل سلسله مراتبی^۴ جهت استخراج مقایسه‌های نسبی از مقایسه زوجی داده‌های گسسته و پیوسته به کار می‌رود. این مقایسه‌ها ممکن است برای اندازه‌گیری‌های واقعی به کار رود یا این‌که نشان‌دهنده وزن نسبی ترجیحات باشد. در فرآیند سلسله مراتبی، ابتدا متغیرهای مربوط به هر معیار به‌طور جداگانه و به صورت زوجی با یکدیگر مقایسه شده و وزن نسبی هر کدام نسبت به معیار خود مشخص گردیده است، سپس وزن‌های معیارها نیز نسبت به یکدیگر مورد سنجش قرار گرفته و با ترکیب نهایی وزن هر معیار با وزن هر متغیر در همان معیار وزن نهایی متغیر تعیین شده (حمبلی، ساپون، رحیم، اسماعیل و نوکمن،^۵ ۲۰۱۱). شایان ذکر است فرآیند وزن‌دهی و مقایسه متغیرها از نظر معیارهای مختلف با بهره‌گیری از نظر ۹۰ نفر از کارشناسان و مدیران ورزشی استان و ورزشکاران، مربیان، داوران، صورت گرفته است.

مراحل فرآیند تحلیل سلسله مراتبی شامل مراحل زیر می‌باشد:

مرحله اول: ایجاد ساختار سلسله مراتبی از موضوع مورد بررسی شامل هدف، معیارها و گزینه‌ها.

مرحله دوم: مقایسه زوجی متغیرهای فرعی براساس متغیرهای اصلی.

1. Mixed Method
2. Sequential Exploratory
3. Conceptual Interview
4. Analytical Hierarchy process
5. Hambali, Sapuan, Rahim, Ismail, & Nukman

مرحله سوم: محاسبه وزن نسبی هر متغیر.
مرحله چهارم: محاسبه ناسازگاری و تعیین وزن نهایی هر متغیر.

جامعه و نمونه آماری پژوهش

جامعه آماری، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری در مرحله کیفی

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه کارشناسان و مدیران ورزشی استان و ورزشکاران، مربیان، داوران مازندرانی که در سطح ملی فعالیت داشتند. با توجه به هدف و روش تحقیق، نمونه‌گیری در مرحله اول تحقیق به صورت هدفمند و در دسترس انجام شد. در تحقیق حاضر، از نظرات ۳۲ نفر از افراد، در قالب تعداد ۳۲ مصاحبه استفاده شد و زمانی که موضوع به حد اشباع نظری رسید، فرآیند جمع‌آوری یافته‌ها پایان یافت.

جامعه آماری، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری در مرحله کمی

جامعه آماری پژوهش در مرحله کمی شامل کارشناسان و مدیران ورزشی استان و ورزشکاران، مربیان، داوران مازندرانی بودند که در سطح ملی فعالیت داشتند. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و در دسترس ۹۰ نفر از این کارشناسان و مدیران ورزشی استان و ورزشکاران، مربیان، داوران به‌عنوان نمونه آماری این پژوهش انتخاب شدند. در مرحله دوم پژوهش از روش AHP استفاده شد. همان‌گونه که در جدول ۳، نشان داده شده است. تعداد ۹۰ پرسشنامه AHP را ۹۰ نفر از کارشناسان و مدیران ورزشی استان و ورزشکاران، مربیان، داوران مازندرانی بودند که در سطح ملی فعالیت داشتند، تکمیل و باز پس داده شد.

جدول ۱، گستره، تعداد و تنوع افراد به تفکیک جایگاه و موقعیت شغلی و اجتماعی در مرحله کیفی و کمی را نشان می‌دهد.

جدول ۱: تعداد و تنوع افراد به تفکیک جایگاه و موقعیت شغلی و اجتماعی در مرحله کیفی و کمی

تعداد پرسشنامه‌های تکمیل شده در مرحله AHP	تعداد مصاحبه	تعداد افراد در مرحله کیفی	جایگاه و موقعیت شغلی و اجتماعی
۲۲	۱۰	۱۰	کارشناس
۱۷	۱۴	۱۴	مدیر
۲۵	۲	۲	ورزشکار
۱۹	۴	۴	مربی
۷	۲	۲	داور
۹۰	۳۲	۳۲	جمع

ابزار و روش جمع‌آوری اطلاعات

در مرحله اول از فرآیند جمع‌آوری اطلاعات، از مصاحبه‌های کیفی^۱ برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز استفاده شد. روش انجام مصاحبه برای مطالعات عمیق، ژرفانگر و موردی روش مناسبی است، زیرا تعداد افراد مورد مطالعه محدود بوده و بنابراین وسعت جامعه کم ولی عمق مطالعه بسیار زیاد است. بنابراین، پژوهشگر می‌تواند به‌خوبی اعماق و زوایای مطالعه را مورد کاوش قرار دهد.

1. Qualitative Interviews

در مرحله دوم، از روش AHP یا فرآیند تحلیل سلسله مراتبی استفاده شد. یکی از کارآمدترین تکنیک‌های تصمیم‌گیری فرآیند تحلیل سلسله مراتبی که اولین بار توسط توماس ال ساعتی در ۱۹۸۰ مطرح شد (همبلی و همکاران، ۲۰۱۱: ۱۱۲).

روش‌های تحلیل داده‌ها

در بخش مصاحبه برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش استقراء منطقی، به منظور مفهوم‌سازی و نظریه‌پردازی استفاده شد. فرآیند تحلیل داده‌ها به صورت زیر بود:

۱- اجرا و ویرایش مصاحبه ۲- کدگذاری نظرات ۳- طبقه بندی نظرات در گروه‌های مفهومی یکسان ۴- تفسیر مفاهیم برآمده از پژوهش ۵- ترکیب مفاهیم و نتیجه‌گیری
در بخش کمی ابتدا از نرم‌افزار SPSS برای آمار توصیفی و سپس از نرم‌افزار AHP MASTER برای وزن‌دهی و رتبه‌بندی متغیرهای پژوهش استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

۶۴/۴ درصد مرد و ۳۵/۶ درصد زن بوده‌اند. اکثریت نمونه‌های پژوهش در سنین ۲۰ تا ۳۰ سال قرار داشته و کم‌ترین آن مربوط به سنین بالاتر از ۵۰ بوده است. ۴۵ نفر یعنی ۵۰ درصد دارای مدرک تحصیلی لیسانس و ۲ نفر یعنی ۲/۲ درصد دارای مدرک تحصیلی دکتری هستند. اکثریت نمونه‌های تحقیق (۶۵ نفر) یعنی ۷۲/۲ درصد متأهل و ۲۵ نفر یعنی ۲۷/۸ درصد مجرد می‌باشند. ۴۴ نفر یعنی ۴۸/۹ درصد مربی و ورزشکار هستند. ۷۲/۲ درصد پاسخ‌دهندگان تحصیلات در رشته غیر تربیت بدنی داشتند. به عبارت دیگر، تنها ۲۷/۸ درصد پاسخ‌دهندگان تحصیلات در رشته تربیت بدنی داشتند.

یافته‌های استنباطی پژوهش

بعد از پایان مصاحبه‌ها، موارد زیر در بخش فرصت‌ها و چالش‌ها پیشنهاد شده‌اند:

نقاط قوت و فرصت‌ها

۱- تقدیم مدال به ائمه اطهار ۲- سجده شکر بعد از پیروزی و کسب موفقیت ۳- عدم رویارویی با رژیم غاصب ۴- رعایت حجاب اسلامی در مسابقات ۵- استفاده از نام ائمه در هنگام مسابقات و نوشتن نام آنها بر روی لباس ۶- دستگیری از مستمندان و نیازمندان ۷- حضور در جشن نیکوکاری و گلریزان ۸- وجود ورزش باستانی ۹- پخش اذان در هنگام مسابقات ۱۰- حضور پررنگ در مراسم مذهبی و ملی ۱۱- حلقه اتحاد ورزشکاران و سر دادن شعار مناسب قبل از شروع بازی ۱۲- حلقه اتحاد ورزشکاران و سر دادن شعار مناسب قبل از شروع بازی ۱۳- تقدیر ورزشکاران از مربیان طرف مقابل پس از برد ۱۴- خواندن قران و سرود قبل از برگزاری مسابقات و مراسم ۱۵- حضور در کاروان‌های راهیان نور و مراسم مذهبی ۱۶- حرمت نگه داشتن پیشکسوت و مربی ۱۷- انعکاس نکات مثبت از طرق رسانه‌های گروهی ۱۸- ورزشکاران نجات غریق یا کوهنورد برای نجات جان دیگران جان خود را از دست می‌دهند ۱۹- توجه مسئولین و مردم به ورزش ۲۰- حضور مربیان مقید و پیشکسوتان ورزشی که لقب پهلوان دارند ۲۱- حمایت مردم از ورزشکاران و افتخار نمودن به کسب پیروزی‌های ملی

چالش‌ها

عدم پابندی به آداب و سنن ۲- بیرون کشیدن ورزشکاران توسط مربی از زمین ورزش به نشانه اعتراض ۳- استفاده از شعارهای نامناسب در ورزشگاه‌ها ۴- خالکوبی و استفاده از برچسب‌های متفاوت در قسمت‌های مختلف بدن ۵- استفاده از

پلاک و گردنبندهای مختلف ۶- استفاده از لباس‌های مد روز غربی ۷- استفاده از مدل‌های مو و ریش به سبک غربی ۸- اهمیت ندادن مسؤولین به نماز ۹- استفاده از الفاظ نامناسب و رکیک ۱۰- پایین بودن سطح سواد ورزشکاران ۱۱- شغل و خصوصیات اخلاقی مربیان ۱۲- سطح فرهنگی خانواده ورزشکاران ۱۳- نوع رشته ورزشی و ماهیت ورزش‌های مختلف ۱۴- عدم پایبندی مربیان و مسؤولین برخی باشگاه‌ها به اصول اخلاقی ۱۵- بازیکن سالاری ۱۶- برنده شدن و هدف کسب نتیجه به هر قیمت ممکن ۱۷- تبانی و زد و بندها و حضور دلالتان متعدد ۱۸- شرط بندی ۱۹- سطح تخلف و ناهنجاری در رشته‌های ورزشی و سطح فنی ورزشکار متفاوت است ۲۰- نداشتن امنیت شغلی مربیان ۲۱- عدم وجود سیستم نظارتی مناسب ۲۲- عدم توجه مناسب مسؤولین به موارد فرهنگ ۲۳- استفاده از مواد نیروزا و عدم اخذ تست دوپینگ در سطوح پایین قهرمانی ۲۴- عدم الگوی مناسب رفتاری در اردو، مسابقات و ... برای ورزشکار مربی و ... ۲۵- استفاده از برخی تبلیغات و برندهای نامناسب ۲۶- تداخل زمان تمرین بانوان و آقایان ۲۷- استفاده از موسیقی و آهنگ‌های غیر مجاز و غربی ۲۸- استفاده از عکس‌های ناهنجار ۲۹- اعتیاد به سیگار و مواد مخدر ۳۰- توجه به جنس مخافت و بروز رفتارهای غیر اخلاقی ۳۱- بازی نمودن نقش دلال توسط عوامل اجرایی سالن‌ها و باشگاه‌ها ۳۲- عدم توجه به قهرمانان در دوران بعد از قهرمانی ۳۳- توجه بیش از اندازه به برخی ورزشکاران رشته‌های خاص ۳۴- تحت تأثیر قرار گرفتن تماشاگران بر اساس رفتار نامناسب ورزشکاران در زمین مسابقه ۳۵- اعتراض و فحاشی ورزشکاران به داور ۳۶- عدم اطلاعات مسؤولین از ماهیت برخی از رشته‌های ورزشی ۳۷- تزریق پول هنگفت و بدون برنامه به ورزشکار مربی و ... ۳۸- مغرور شدن ورزشکار پس از کسب مدال ۳۹- توجه ناعادلانه مسؤولین به ورزشکاران رشته‌های مختلف ورزشی ۴۰- برخورد نامناسب برخی رسانه‌های گروهی ۴۱- مهاجرت ورزشکاران به جهت کسب درآمد ۴۲- توقع بیش از اندازه ورزشکاران از مسؤولین ۴۳- وجود فرهنگ‌های مختلف به جهت پراکندگی شهرها و تعدد روستاهای استان ۴۴- توجه بیش از اندازه بانوان به مسایل آرایشی و شکل ظاهری ۴۵- بها دادن و توجه به ورزشکارانی که مشکل اخلاقی دارند.

به علت همپوشانی داشتن متغیرها با یکدیگر و برای تفکیک متغیرها از یکدیگر و حذف متغیرهای غیرضروری، طوری که هیچ متغیری ناخواسته حذف نشود، با تشکیل یک گروه تخصصی (شامل سه نفر) تعداد متغیرها به ۱۴ متغیر (۷ متغیر مربوط به چالش‌ها و ۷ متغیر مربوط به فرصت‌ها) کاهش یافت.

مرحله AHP

در این مرحله، بیشترین اهمیت فرصت‌ها و چالش‌های فرهنگی ابتدا با تفکیک دیدگاه گروه‌های جامعه پژوهش (کارشناسان، مدیران ورزشی ورزشکاران، مربیان و داوران) به طور مجزا شرح داده شده است و سپس بیشترین اهمیت فرصت‌ها و چالش‌های فرهنگی از دیدگاه کل افراد جامعه پژوهش در جدول بیان شده است.

- ۱- گسترش ورزش همگانی بین خانم‌ها و آقایان با ۳۶۵/۰ درصد بیشترین اهمیت را در بخش فرصت‌های فرهنگی ورزش استان مازندران از دیدگاه مربیان استان می‌باشد.
- ۲- شادابی و سرخوشی مردم در کسب پیروزی با وزن نسبی ۲۴۳/۰ بیشترین اهمیت را در بخش فرصت‌های فرهنگی ورزش استان مازندران از دیدگاه مدیران ورزشی استان می‌باشد.
- ۳- شادابی و سرخوشی مردم در کسب پیروزی با وزن نسبی ۲۳۱/۰ بیشترین اهمیت را در بخش فرصت‌های فرهنگی ورزش استان مازندران از دیدگاه کارشناسان استان می‌باشد.
- ۴- شادابی و سرخوشی مردم در کسب پیروزی با وزن نسبی ۲۴/۰ بیشترین اهمیت را در بخش فرصت‌های فرهنگی ورزش استان مازندران از دیدگاه داوران استان می‌باشد.
- ۵- حضور ورزشکاران مازندرانی در تیم‌های ملی با وزن نسبی ۱۷۴/۰ بیشترین اهمیت را در بخش فرصت‌های فرهنگی ورزش استان مازندران از دیدگاه ورزشکاران استان می‌باشد.

۶- شادابی و سرخوشی مردم در کسب پیروزی با وزن نسبی ۰/۲۰۸ بیشترین اهمیت را در بخش فرصت‌های فرهنگی ورزش استان مازندران از دیدگاه کل افراد نمونه می‌باشد.

جدول ۲: نتایج نهایی فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی در بخش فرصت‌ها از دیدگاه کل افراد جامعه پژوهش

رتبه	وزن نسبی	متغیر
۱	۰/۲۰۸	شادابی و سرخوشی مردم در کسب پیروزی
۲	۰/۱۷۶	حضور ورزشکاران مازندرانی در تیم‌های ملی
۳	۰/۱۴۶	شرکت ورزشکاران با پوشش‌های اسلامی در مسابقات
۴	۰/۱۴۲	الگو گرفتن مردم جامعه از ورزشکاران
۵	۰/۱۲۷	گسترش ورزش همگانی بین خانم‌ها و آقایان
۶	۰/۱۲	جهانی شدن فرهنگ
۷	۰/۰۸۱	تسامح و مدارا

- ۱- متغیر کم رنگ شدن معنویت بین ورزشکاران با وزن نسبی ۰/۲۴۹ بیشترین اهمیت را در بخش چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران از دیدگاه مریبان استان می‌باشد.
- ۲- متغیر کم رنگ شدن معنویت بین ورزشکاران با وزن نسبی ۰/۲۸۹ بیشترین اهمیت را در بخش چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران از دیدگاه مدیران ورزشی استان می‌باشد.
- ۳- متغیر استفاده از شعارهای نامناسب و رواج فحاشی در ورزش با وزن نسبی ۰/۲۶ بیشترین اهمیت را در بخش چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران از دیدگاه کارشناسان استان می‌باشد.
- ۴- متغیر کم رنگ شدن معنویت بین ورزشکاران با وزن نسبی ۰/۲۹۵ بیشترین اهمیت را در بخش چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران از دیدگاه داوران استان می‌باشد.
- ۵- مشکلات اخلاقی و اعتیاد ورزشکاران با وزن نسبی ۰/۱۹۵ بیشترین اهمیت را در بخش چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران از دیدگاه ورزشکاران استان می‌باشد.
- ۶- کم رنگ شدن معنویت بین ورزشکاران با وزن نسبی ۰/۲۱۳ بیشترین اهمیت را در بخش چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران از دیدگاه کل افراد جامعه پژوهش استان می‌باشد.

جدول ۳: نتایج نهایی فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی در بخش چالش‌ها از دیدگاه کل افراد جامعه پژوهش

رتبه	وزن نسبی	متغیر
۱	۰/۲۱۳	کم رنگ شدن معنویت بین ورزشکاران
۲	۰/۲۰۸	مشکلات اخلاقی و اعتیاد ورزشکاران
۳	۰/۱۲۸	استفاده از شعارهای نامناسب و رواج فحاشی در ورزش
۴	۰/۱۳۵	رواج رشوه و تبانی
۵	۰/۱۰۶	پوشش و آرایش نامناسب ورزشکاران و رواج خالکوبی
۶	۰/۱۰۳	عدم توجه به شایسته سالاری
۷	۰/۰۹۸	دوپینگ

بحث و نتیجه‌گیری

فرهنگ نشان‌دهنده رفتار انسان است. در عصر حاضر فرهنگ بر ابزارها، اعتقادات و آداب و رسوم، علوم، هنرها و سازمان‌های اجتماعی دلالت می‌کند و تمامی این پدیده‌ها را به هم پیوند می‌دهد. ناحیه‌ای بودن فرهنگ‌ها و ارزش‌ها امری طبیعی است. اما در طول تاریخ متناسب با شرایط زمان و نیازهای اجتماعی، فرهنگ‌ها دچار تغییر و تحول اساسی شده‌اند. برخی از فرهنگ‌ها توسعه و تکامل یافته و موجب سربلندی و افتخار جامعه شده‌اند و برخی نیز به دست فراموشی سپرده شده است و یا حیات پویای جامعه را به خطر انداخته‌اند. بر اثر توسعه میراث فرهنگی جامعه است که تکامل جامعه ممکن می‌شود (نادریان، ۱۳۸۹: ۱۸۰). براساس یافته‌های این پژوهش ۲۱ متغیر به عنوان فرصت فرهنگی و ۴۵ متغیر به عنوان چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران مطرح شدند. بعد از پالایش متغیرهایی که با یکدیگر همپوشانی داشتند، تعداد ۷ متغیر در بحث فرصت‌ها و ۷ متغیر در بحث چالش‌ها جهت رتبه‌بندی نهایی انتخاب گردیدند. با نظرخواهی از ۹۰ نفر از کارشناسان و مدیران ورزشی استان و ورزشکاران، مربیان، داوران استان مازندران که در سطوح ملی فعالیت دارند و یا داشتند و با استفاده از پرسشنامه AHP فرصت‌ها و چالش‌ها به‌طور جداگانه و همچنین به‌طور کلی رتبه‌بندی شدند:

نتایج تحقیق نشان داد که شادابی و سرخوشی مردم در کسب پیروزی از نظر مدیران، داوران و کارشناسان به‌عنوان مهم‌ترین فرصت فرهنگی ورزش استان مازندران می‌باشد. هزینه‌های زیادی صرف ساخت برنامه‌های تلویزیونی و سینمایی می‌شود تا اوقات فراغت افراد جامعه به شکلی مطلوب پر شود. ورزش نیز یکی از گزینه‌های اصلی پرکردن اوقات فراغت می‌باشد با این تفاوت که باعث شادابی جسمانی افراد شرکت‌کننده در ورزش نیز می‌شود. اضافه بر آن زمانی که ورزشکار یا تیمی موفقیت کسب می‌کند، مردم آن موفقیت را از آن خودشان می‌دانند و شاد می‌شوند.

هالمن، بروئر و کنرایک^۱ (۲۰۱۳: ۲۲۷) بیان می‌کنند که ورزش‌های قهرمانی به‌طور گسترده‌ای توسط دولت‌ها حمایت می‌شود زیرا از طریق آن مزایای بسیاری برای جامعه از طریق تحریک غرور ملی و شادی یا (سعادت و رفاه) به ارمغان می‌آورد. از طریق مصاحبه تلفنی با شهروندان آلمانی نتایج نشان می‌دهد که ۶۶.۲٪ پاسخ‌دهندگان احساس افتخار و ۶۵.۶٪ پاسخ‌دهندگان خوشحال بودند که ورزشکاران آلمانی در رویدادهای مهم موفق بودند. نتایج به‌طور اخص نشان می‌دهد که کمک‌های مالی از نخبگان ورزشی و ورزشکاران نخبه می‌تواند به‌عنوان ابزار سیاسی برای ادغام اجتماعی در نظر گرفته شود (هالمن، بروئر و کنرایک، ۲۰۱۳: ۲۲۷). ورزش باعث سرخوشی و همبستگی ملی جامعه می‌شود. ورزشکاران نمایندگان دولت‌ها و ملت‌هایشان هستند. زمانی که آنها پیروز می‌شوند، این پیروزی نمادی از پیروزی ملت و دولتشان است. در بازی‌های المپیک ۱۹۰۰، ورزشکاران ایالات متحده آمریکا بهتر از هم‌تایان اروپایی‌شان بودند. چنین برتری از منابع انسانی نمایانگر اینکه آمریکا جامعه برتر آینده است (باکل، ۲۰۰۸: ۴۷).

هویت ملی طی زمان بر اثر عواملی مثل اتفاقاتی که در زمان صلح و جنگ اتفاق می‌افتد، وضعیت‌های مثبت و منفی اقتصادی یا در زمان مهاجرت تغییر پیدا می‌کند. ورزش ابزاری مهم برای تصویر سازی ملی است. ورزش یک گردهمایی بزرگ برای ساختن هویت ملی است. هرچند که ورزش باعث هویت و وحدت ملی می‌شود، گاهی اوقات اگر وحدت، غرور و هویت ملی از حد خود فراتر روند منجر به میهن پرستی کورکورانه و نظام‌گرایانه می‌شود (سیلک و فالکس^۲، ۲۰۰۵). هویت‌های ملی و محلی ماهیت سیاسی دارند، به‌خاطر این‌که افراد مختلف از مردم را با نژادها و دیدگاه‌های گوناگون گرد هم روی محوریت هویت خاص جمع می‌کند. البته لازم به ذکر است که گاهی اوقات تمرکز بیش از حد روی ملی‌گرایی باعث ایجاد ملی‌گرایی افراطی می‌شود که عواقب مطلوب برای ورزش به‌همراه نخواهد داشت. در این خصوص، کواکلی (۲۰۰۹) در کتاب "ورزش در جامعه" برای اصلاح بازی‌های المپیک و کاهش نژادپرستی و ملی‌گرایی افراطی، برای ترویج دوستی و یک صلح واقعی بین ملت‌ها چند پیشنهاد ارائه کرده است: حذف لباس‌های ملی یکدست، به‌خاطر این‌که عملکرد

1. Hallmann, Breuer, Kühnreich
2. Silk & Falkous

فردی نقش مهم‌تری را بازی کند، افتتاحیه با نمادهای ورزشی و نه با نمادهای ملی برگزار شود، پرچم‌های ملی می‌توانند به صورت متحد در وسط زمین باشند تا دوستی را در سراسر جهان ترویج کنند، همچنین، حذف پرچم و سرود ملی در زمان مراسم توزیع مدال‌ها یک نکته کلیدی می‌باشد، یک پرچم ویژه برای المپیک‌ها و یک پرچم ویژه ورزشی می‌تواند در مراسم تجلیل از ورزشکار استفاده شود، حذف شمارش مدال‌های کشورها ضروری می‌باشد. هرچیزی که روی موفقیت ورزشکار تمرکز نکند و روی نتیجه هر کشور تأکید داشته باشد، در واقع، برتری و نژادپرستی را ترغیب می‌کند و تیم ورزشی روی تفاوت ملی تمرکز دارد، تیم ورزشی باید در مدت برگزاری رویدادهای المپیک حذف یا اصلاح شود. راه‌حل جایگزین ایجاد تیم‌هایی با اعضای مختلف از سراسر دنیا می‌باشد. داکزی^۱ (۲۰۱۱) در مقاله‌ای تحت عنوان "تب طلایی: ورزش و هویت ملی - مورد مجارستان"، به بررسی نقش ورزش در شکل‌دهی هویت ملی پرداخته است. نتایج این تحقیق نشان داد که موفقیت ورزشی قهرمانان ورزشی مجارستانی در سطوح بین‌المللی در همبستگی ملی شهروندان مجارستانی تأثیر مثبت دارد. سیاستمداران پاکستانی در ورزش این کشور دخالت کردند تا هویت اسلامی و مستقلی را در ورزش این کشور ترویج دهند (دیمو، ۲۰۰۳: ۳۷۸). ملی‌گرایی سیاسی و فرهنگی نقش مهمی در ورزش کره شمالی در سطح ملی و بین‌المللی بازی می‌کند. کشور کمونیستی کره شمالی تحت تحریم بین‌المللی به خاطر فعالیت‌های هسته‌ای‌اش قرار دارد. در این راستا، ورزش ابزار مهمی برای شناساندن فرهنگ و ملت کره شمالی به جهانیان به‌شمار می‌رود (لی و برنر^۲، ۲۰۰۹). با این همه، مسؤولین ورزش باید به جنبه‌های وحدت‌آفرین ورزش توجه نمایند و برای ورزش اهمیت خاصی را قائل شوند.

نتایج تحقیق نشان داد که حضور ورزشکاران مازندرانی در تیم‌های ملی از نظر ورزشکاران به‌عنوان مهم‌ترین فرصت فرهنگی ورزش استان مازندران می‌باشد. الگوسازی ورزشکاران اخلاق‌مدار به‌عنوان روشی جهت افزایش مخاطبین ورزش می‌باشد. به هر میزان که کمیت و کیفیت حضور ورزشکاران مازندرانی در تیم‌های ملی بیشتر شود به همان میزان علاقه‌مندان به ورزش در استان مازندران بیشتر می‌شود. پیشنهاد می‌شود مسؤولین توجه ویژه‌ای به ملی‌پوشان داشته باشند تا آن‌ها در مسیر درستی حرکت نمایند. کجروی‌ها و انحرافات ورزشکاران تأثیرات منفی زیادی در کل ورزش استان مازندران خواهد داشت.

نتایج تحقیق نشان داد که گسترش ورزش همگانی بین خانم‌ها و آقایان از نظر مربیان به‌عنوان مهم‌ترین فرصت فرهنگی ورزش استان مازندران می‌باشد. با توسعه ورزش بین اقشار مختلف جامعه، هزینه‌های مربوط به دارو و درمان کاهش می‌یابد. اعتیاد و سرگرمی‌های ناسالم بسیار کم می‌شوند و کارای بیشتر افراد به زندگی آنها رونق می‌بخشد. ورزش به استفاده درست و مثبت از زمان‌های آزاد و وقت‌های بیکاری کمک می‌کند و باعث می‌شود افراد دور هم جمع گردند و از فردگرایی جلوگیری می‌کند. علاوه بر این، شکل‌دهی درست فرهنگ در ورزش همگانی زمینه‌ساز ایجاد فرهنگ سالم در ورزش قهرمانی خواهد بود. تحقیقات مختلف بر اهمیت ورزش همگانی در توسعه سلامتی جامعه تأکید کردند (برون، ۲۰۱۱؛ ون تویکون و اسپرودر، ۲۰۱۰؛ ویکر، برور و پاولوسکو، ۲۰۰۹). لازم به ذکر است که زمانی که حکومت در ورزش دخالت می‌کند، هدفشان ترویج هویت و وحدت ملی می‌باشد. زمانی که حکومت از ورزش مردان حمایت می‌کند و ورزش زنان را نادیده می‌گیرد، این امر موجب افزایش هویت و وحدت ملی بین مردان می‌شود و اما زنان ممکن است احساس سردی کنند (آدامز^۳، ۲۰۰۶).

نتایج تحقیق نشان داد که کم‌رنگ شدن معنویت بین ورزشکاران از نظر مربیان، مدیران و به‌عنوان مهم‌ترین چالش فرهنگی ورزش استان مازندران می‌باشد. پیشنهاد می‌شود در مورد دلایل کم‌رنگ شدن معنویت بین ورزشکاران تحقیقی جداگانه صورت گیرد. تحقیقات مختلفی بر اهمیت معنویت در موفقیت و سلامت روانی ورزشکاران تأکید نمودند (همیلتون، ۲۰۱۱؛ بنجامین، ۲۰۱۰). با این همه، به‌نظر می‌رسد آشنا کردن بیشتر ورزشکاران با مبانی دینی و مذهبی، برگزاری جلسات

1. Dóczy
2. Lee & Bairner
3. Adams

مشترک بین ورزشکاران و روحانیون، ارج نهادن به معنویت از طرف مسئولین ورزش و تشویق ورزشکارانی که به جنبه‌های معنوی و مذهبی اهمیت بیشتری می‌دهند می‌تواند تا حدی باعث افزایش معنویت بین ورزشکاران شود.

نتایج تحقیق نشان داد که مشکلات اخلاقی و اعتیاد ورزشکاران از نظر ورزشکاران به‌عنوان مهم‌ترین چالش فرهنگی ورزش استان مازندران می‌باشد. ورزشکاران مشکلات اخلاقی و اعتیاد را در اولویت بحث چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران قرار دادند که نشان از شناخت نزدیک‌تر آنان به مسائل ورزشکاران استان می‌باشد. تحول سریع زندگی اقتصادی و اجتماعی ورزشکاران سطوح بالا گاهی باعث گمراهی و کجروی آنان می‌شود. مشکل اعتیاد ورزشکاران در دنیا امروزه به عنوان چالش فرهنگی مطرح است تحقیقات مختلفی این نکته را مورد توجه قرار دادند (مک نامارا و مک کیب^۱، ۲۰۱۲؛ مدلو، آنتیس، دگیمنز، سانتیاگوها، توفیک و دملو^۲، ۲۰۱۱؛ ویس^۳، ۲۰۱۰). افزایش آگاهی و شناخت ورزشکاران سطوح بالا به مسائل پیرامونی می‌تواند جلوی این ناهنجاری‌های احتمالی را بگیرد.

نتایج تحقیق نشان داد که استفاده از شعارهای نامناسب و رواج فحاشی در ورزش از نظر کارشناسان به‌عنوان مهم‌ترین چالش فرهنگی ورزش استان مازندران می‌باشد. میداین ورزشی جزئی از کل فضای جامعه است، زمانی که در خیابان‌ها، مدارس، دانشگاه‌ها و ... فحاشی رواج داشته و امر عادی به‌نظر برسد، نمی‌توان میداین ورزشی عاری از این ناسزاگویی‌ها داشت. البته رواج فحاشی در چند سال اخیر نمود بیشتری پیدا کرده است. به‌نظر می‌رسد در نظر گرفتن بسته‌های فرهنگی مختلف در قبل، حین و بعد از بازی بتواند تا حدی از این فحاشی‌ها بکاهد. تاتز^۴ (۲۰۱۱) بیان کرد که باید با نژادپرستان و فحاشان در میداین ورزشی برخورد جدی نمود. در مجموع، راهکار مناسب ترویج شعارهای مناسب از طرف رسانه‌های جمعی می‌باشد.

نتایج تحقیق نشان داد که رواج رشوه و تبانی در ورزش استان مازندران از نظر مصاحبه‌شوندگان به‌عنوان یکی از چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران می‌باشد. فساد مقوله‌ای اجتماعی است و ساز و کارهای مقابله با آن نیز باید رویکرد فرهنگی داشته باشد. زمانی که اختلاس و رشوه در سطح کلان اقتصاد یک کشور وجود دارد، رواج رشوه در ورزش به‌نظر جزئی می‌رسد. در ورزش دنیا نیز رشوه وجود دارد (یادا و سینگ^۵، ۲۰۱۱). برخوردهای قضایی عادلانه و بدون توجه به ملاحظات، راهکاری مناسب برای حذف این پدیده زشت در ورزش در بلندمدت خواهد بود.

نتایج تحقیق نشان داد که عدم توجه به شایسته‌سالاری در ورزش استان مازندران از نظر مصاحبه‌شوندگان به‌عنوان یکی از چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران می‌باشد. هر گاه در جامعه‌ای روابط جای خود را به ضوابط بدهند، شایسته‌سالاری کم‌رنگ تر خواهد شد و پارتی بازی بارزتر می‌شود و این روند به نقطه‌ای می‌رسد که ورزشکاران تصور می‌کنند بدون داشتن روابط و پارتی نمی‌توانند به جایگاه واقعی خود برسند. این حلقه باطل به صورتی به وضعیتی می‌رسد که باعث رواج رشوه و تبانی در ورزش می‌شود. زیرا ورزشکاران تصور می‌کنند که با این بده و بستان‌ها می‌توانند به قله‌های افتخار برسند. راهکار مناسب در این خصوص انتخاب مدیران شایسته در سطح کلان ورزش کشور و به همین ترتیب تا سطوح عملیاتی مدیریت ورزشی می‌باشد تا این مدیرانی که خود به‌طور شایسته انتخاب شده‌اند، بتوانند مربیان شایسته‌ای را برای باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی خود انتخاب نمایند و به همین ترتیب مربیان نیز براساس ملاک‌های شایسته‌گرایانه ورزشکاران واجد شرایط را برگزینند. این قضیه برای باشگاه‌ها و تیم‌های خصوصی نیز صدق می‌کند.

نتایج تحقیق نشان داد که دوپینگ در ورزش استان مازندران از نظر مصاحبه‌شوندگان به‌عنوان یکی از چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران می‌باشد. ورزشکاران به‌طور آگاهانه و گاهی اوقات به‌طور ناآگاهانه گرفتار پدیده ناپسند دوپینگ می‌شوند. هر ساله از طرفه آژانس بین‌المللی مبارزه با دوپینگ اصطلاحاً وادا فهرست مواد ممنوعه یا دوپینگ بیان

1. Mcnamara, J. & McCabe
2. Modolo, Antunes, De Gimenez, Santiago, Tufik & De Mello
3. Weiss
4. Tatz
5. Yadav & Singh

می‌شود. با این همه، مشاهده می‌شود روند استفاده از ماده‌های مختلف دوپینگ خصوصاً در بین ورزشکاران نوجوانان به دلایل مختلف رو به افزایش است (کروگر^۱، ۲۰۱۲؛ وودز و موینیهان^۲، ۲۰۱۲). فلاحی و همکاران (۱۳۸۶) به این نتیجه رسیده‌اند که با توجه به گستره ورزش و علاقه روزافزون جهانی به آن، استفاده از این ژن‌ها به منظور دوپینگ ژنی دور از انتظار نیست. در این زمینه حلب‌چی (۱۳۸۶) نیز در تحقیقی با عنوان دوپینگ در ورزشکاران به این نتیجه رسید که مصرف داروهای افزایش‌دهنده کارایی در ورزش حرفه‌ای، امروزه به صورت گسترده‌ای انجام می‌پذیرد. در ایران نیز متأسفانه دوپینگ به طور روز افزونی افزایش یافته و مشکلات زیادی برای ورزش کشور به بار آورده است. برخوردهای سلیقه‌ای با ورزشکاران دوپینگی و ایجاد اختلال در روند شناسایی ورزشکاران دوپینگی یکی از مهم‌ترین عوامل فزونی دوپینگ در ورزش ایران خصوصاً در ورزش استان مازندران می‌باشد. راهکار مناسب در این موضوع اجرای درست قوانین مبارزه با دوپینگ در پیروی از وادا می‌باشد.

نتایج تحقیق نشان داد که پوشش و آرایش نامناسب ورزشکاران و رواج خالکوبی در ورزش استان مازندران از نظر مصاحبه شوندگان به عنوان یکی از چالش‌های فرهنگی ورزش استان مازندران می‌باشد. پوشش و لباس ورزشکاران در میدانی ورزشی مسأله‌ای است که قوانین و مقررات ورزشی تعیین می‌کنند و جای بحثی در آن نیست. اما پوشش و لباس ورزشکاران که به عنوان الگو در جامعه مطرح هستند، به عنوان یک چالش مطرح است. پیروی از الگوهای غربی بدون توجه منشأ و اصالت چنین الگوهایی باعث شده تا بعضی از ورزشکاران به طور ناخواسته تبدیل به مبلغین گروه‌های انحرافی شوند. آگاه کردن ورزشکاران از مبدأ و منشأ چنین الگوهای غربی می‌تواند باعث کاهش مدگرایی انحرافی ورزشکاران شود. خالکوبی ورزشکاران طوری افزایش پیدا کرده که ورزشکاران برای پوشاندن آن مجبورند لباس‌های زمستانی را همیشه به تن کنند تا خالکوبی آنان مشخص نشود. دلایل متعدد برای خالکوبی وجود دارد و برای هر دلیل ممکن است راهکاری برای رفع آن وجود داشته باشد که این امر مستلزم تحقیق جداگانه‌ای است.

منابع

- انورالخولی، امین (۱۳۸۳). *ورزش و جامعه*. ترجمه شیخی، حمیدرضا. تهران: انتشارات سمت، چاپ دوم.
- بلانچارد، کندال (۱۳۸۹). *"مردم‌شناسی ورزش"*، ترجمه: حسن زاده و قربانی، تهران: افکار، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.
- عبدلی، بهروز (۱۳۸۹). *مبانی روانی- اجتماعی تربیت بدنی و ورزش*. تهران: انتشارات بامداد کتاب، چاپ سوم.
- حلب‌چی، فرزین (۱۳۸۶). *"دوپینگ در ورزشکاران"*، مجله پژوهشی حکیم، دوره دهم، شماره اول.
- خیبری محمد (۱۳۸۱)، *"بررسی تفاوت رعایت موازین اخلاقی بین بانوان ورزشکاران و غیر ورزشکار"*، نشریه حرکت، شماره ۱۳، ۵-۱۹.
- فلاحی، علی‌اصغر و همکاران (۱۳۸۶)، *"دوپینگ و ملاحظات اخلاقی آن"*، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال دوم، شماره-های ۸۶ و ۴-۳.
- فیروزی، منصور، رضوی، محمدحسین، فرزانه فرزام (۱۳۹۱). *"بررسی چالش‌ها و مشکلات رشته‌های مدال‌آور دو و میدانی، قایقرانی و شنای ایران"*، پژوهش‌نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، سال هشتم، شماره پانزدهم، ۳۷-۶۶.
- نادریان، مسعود (۱۳۸۹). *مبانی جامعه‌شناسی در ورزش*. اصفهان: انتشارات هنرهای زیبا.

1. Kruger

2. Woods & Moynihan

- Adams, M. L. 2006. The game of whose lives? Gender, race, and entitlement in Canada's 'national' game. *Artificial Ice: Hockey, Culture, and Commerce*, 71-84.
- Benjamin, J. 2010. Pressure to perform: Spirituality in sport.
- Brown, W. Year. Physical activity and sedentary behaviours in adults: Does "sport for all" play a role in the prevention of health problems? *In*, 2011. 66-70.
- Buckel, B. A. 2008. Nationalism, Mass Politics, and Sport: Cold War Case Studies at Seven Degrees. Dtic Document.
- Coakely, J. J. 2009. Sports in society: issues and controversies *Sports in society: issues and controversies*. tenth ed.: McGraw-Hill.
- Dimeo, P. 2003. With Political Pakistan in the Offing...': Football and Communal Politics in South Asia, 1887-1947. *Journal of Contemporary History*, 38, 377-394.
- Dóczy, T. 2011. Gold fever (?): Sport and national identity—The Hungarian case. *International Review for the Sociology of Sport*, 46, 1-18.
- Geertz, C. 1972. Deep play: Notes on the Balinese cockfight. *Daedalus*, 101, 1-37.
- Hambali, A., Sapuan, S., Rahim, A., Ismail, N. & Nukman, Y. 2011. Concurrent decisions on design concept and material using analytical hierarchy process at the conceptual design stage. *Concurrent Engineering*, 19, 111.
- Hamilton, M. 2011. Sport and Spirituality: An Introduction.
- Hallmann, K., Breuer, C., Kühnreich, B. 2013. Happiness, pride and elite sporting success: What population segments gain most from national athletic achievements? *Sport Management Review*, 16(2), PP 226- 235.
- Kruger, M. 2012. Doping as a phenomenon of sport and a topic of sport pedagogy. *Sportunterricht*, 61, 99-105.
- Lee, J. W. & Bairner, A. 2009. The Difficult Dialogue: Communism, Nationalism, and Political Propaganda in North Korean Sport. *Journal of Sport & Social Issues*, 33, 390-410.
- Mcnamara, J. & McCabe, M. P. 2012. Striving for success or addiction? Exercise dependence among elite Australian athletes. *Journal of sports sciences*, 30, 755-766.
- Modolo, V. B., Antunes, H. K. M., De Gimenez, P. R. B., Santiago, M. L. D. M., Tufik, S. & De Mello, M. T. 2011. Negative addiction to exercise: are there differences between genders? *genders*, 66, 255-260.
- Rouse, P. 1993. The politics of culture and sport in Ireland: a history of the gaa ban on foreign games 1884–1971. *The International Journal of the History of Sport*, 10, 333-360.
- Silk, M. & Falkous, M. 2005. One day in September/A week in February: Mobilizing American (sporting) nationalisms. *Sociology of Sport Journal*, 22, 447-471.
- Smith, A. & Barrister, M. C. 2011. All Bets Are Off: Match Fixing in Sport—Some Recent Developments. *Entertainment and Sports Law Journal*, 9.
- Smith, J. M. & Ingham, A. G. 2003. On the waterfront: Retrospectives on the relationship between sport and communities. *Sociology of Sport Journal*, 20, 252-274.
- Tatz, C. 2011. Black and White in Australian sport. *Youth Sport in Australia*, 133.
- Van Tuyckom, C. & Scheerder, J. 2010. Sport for All? Insight into stratification and compensation mechanisms of sporting activity in the 27 European Union member states. *Sport, Education and Society*, 15, 495-512.
- Watson, A. 2011. *A developmental approach to measuring spiritual maturity from a Christian perspective*. Oklahoma State University.
- Weiss, S. 2010. Cross-addiction on campus: More problems for student-athletes. *Substance Use & Misuse*, 45, 1525-1541.
- Wicker, P., Beruer, C. & Pawlowski, T. 2009. Promoting sport for all to age-specific target groups: the impact of sport infrastructure. *European Sport Management Quarterly*, 9, 103-118.

- Woods, C. & Moynihan, A. 2012. General practitioners knowledge, practice and training requirements in relation to doping in sport. *Instructions for Authors*, 105.
- Yadav, R. & Singh, A. 2011. Corruption in sports: an analytical study. *International Journal of Physical Education*, 4, 88-89.

به این مقاله این گونه استناد کنید:

احمدزاده، احمد، موسوی، سیدجعفر، دوستی، مرتضی. (۱۳۹۳). «شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های ورزش‌های استان مازندران». پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی، ۴ (۷)، ۱۵-۲۹.

Archive of SID